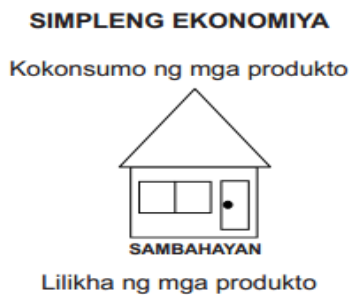

MGA MODELO NG PAMBANSANG EKONOMIYA

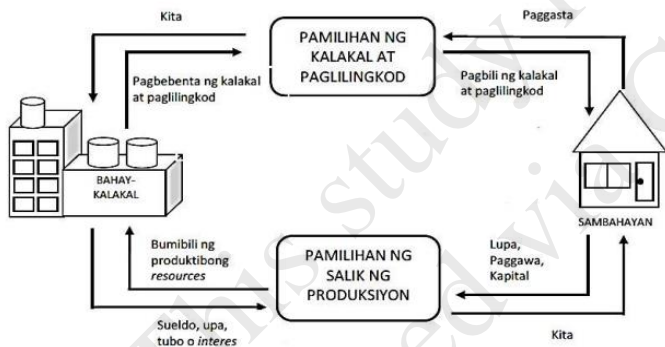
Mga Bahagi ng Ekonomiya

1. Sambahayan
2. Bahay-kalakal
3. Pamilihang Pinansyal
4. Pamahalaan
5. Panlabas na Sektor

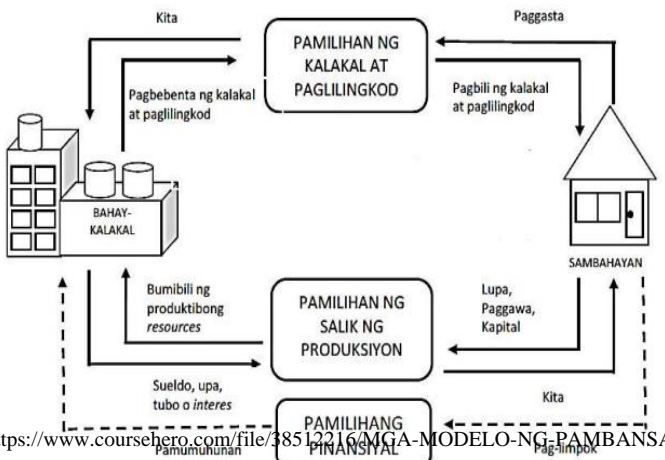
Unang Modelo. Ang unang modelo ng pambansang ekonomiya ay naglalarawan ng simpleng ekonomiya. Ang sambahayan at bahay-kalakal ay iisa. Ang lumilikha ng produkto ay siya ring konsyumer.

Ikalawang Modelo. Ang pag-iral ng sistema ng pamilihan sa pambansang ekonomiya ang tuon ng ikalawang modelo. Ang sambahayan at bahay-kalakal ang mga pangunahing sektor dito. Sila ay binubuo ng iba't ibang aktor. Sa puntong ito masasabing magkaiba ang sambahayan at bahay-kalakal.

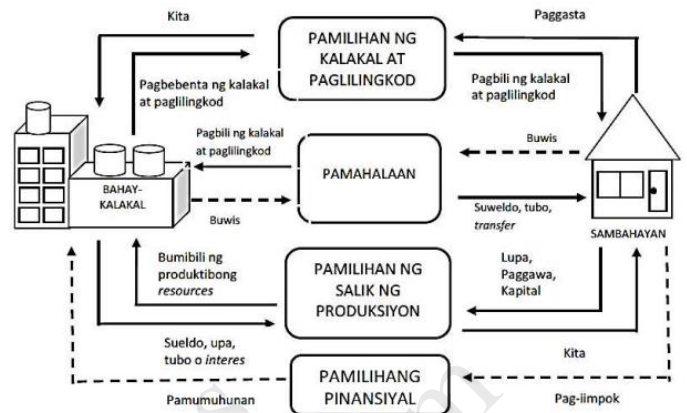

Ikatlong Modelo. Ang ikatlong modelo ay nagpapakita ng dalawang pangunahing sektor-ang sambahayan at bahay-kalakal. Isinasaalang-alang ng sambahayan at bahay-kalakal ang kanilang mga desisyon sa panghinaharap.

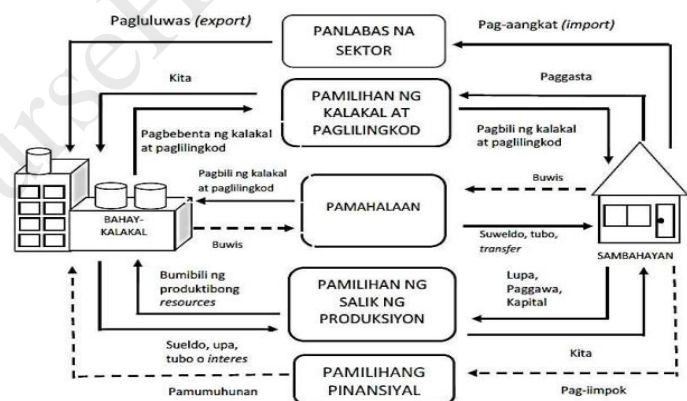

Impok- kumakatawa sa salaping hindi nagasta.

Ikaapat na Modelo. Ito ang modelo ng ekonomiya kung saan ang pamahalaan ay lumalahok sa sistema ng pamilihan. Maaaring maliit at mabagal ang gampanin ng pamahalaan dito. Maaari namang malaki rin at aktibo ang pamahalaan dito.

Ikalimang Modelo. Ang bahay kalakal ay nagluluwas (*export*) ng mga produkto sa panlabas na sektor samantalang ang sambahayan ay nag-aangkat (*import*) mula dito.

ARALIN 2: PAMBANSANG KITA

KAHALAGAHAN NG PAGSUKAT SA PAMBANSANG KITA

Ayon kay Campbell R. McConnell at Stanley Brue sa kanilang *Economics Principles, Problems, and Policies* (1999), ang kahalagahan ng pagsukat sa pambansang kita ay ang sumusunod:

1. Ang sistema ng pagsukat sa pambansang kita ay nakapagbibigay ng ideya tungkol sa antas ng produksiyon ng ekonomiya sa isang partikular na taon at maipaliwanag kung bakit ganito kalaki o kababa ang produksiyon ng bansa.
2. Sa paghahambing ng pambansang kita sa loob ng ilang taon, masusubaybayan natin ang direksiyon na tinatahak ng ating ekonomiya at

malalaman kung may nagaganap na pag-unlad o pagbaba sa kabuuang produksiyon ng bansa.

3. Ang nakalap na impormasyon mula sa pambansang kita ang magiging gabay ng mga nagpapalano sa ekonomiya upang bumuo ng mga patakaran at polisiya na makapagpapabuti sa pamumuhay ng mga mamamayan at makapagpapataas sa economic performance ng bansa.

4. Kung walang sistematikong paraan sa pagsukat ng pambansang kita, haka-haka lamang ang magiging basehan na walang matibay na batayan. Kung gayon, ang datos ay hindi kapani-paniwala.

5. Sa pamamagitan ng National Income Accounting, maaaring masukat ang kalusugan ng ekonomiya

GROSS NATIONAL INCOME

Ang Gross National Income (GNI) na dating tinatawag ding Gross National Product ay tumutukoy sa kabuuang pampamilihang halaga ng mga produkto at serbisyo na nagawa ng mga mamamayan ng isang bansa. Kalimitang sinusukat ang GNI sa bawat quarter o sa loob ng isang taon. Ang GNI ay sinusukat gamit ang salapi ng isang bansa. Para sa paghahambing, ginagamit na pamantayan ang dolyar ng US.

Gross National Product (GNP)

■ Tumutukoy sa kabuuang halaga ng mga produkto at serbisyo na ginawa sa loob ng isang taon sa isang bansa.

Gross Domestic Product (GDP)

■ Tumutukoy sa halaga ng kabuuang produkto at serbisyo kasama ang partisipasyon ng mga dayuhang negoante sa produksyon sa bansa.

PAGKAKAIBA NG GROSS NATIONAL INCOME (GNI) SA GROSS DOMESTIC PRODUCT (GDP)

Sinusukat sa pamamagitan ng Gross National Income ang kabuuang pampamilihang halaga ng lahat ng nabuong produkto at serbisyo na ginawa sa loob ng itinakdang panahon. Mga mamamayan ng bansa ang nagmamay-ari ng mga salik ng produksiyong ito kahit saang

bahagi ng daigdig ito ginawa. Ang Gross Domestic Product naman ay sumusukat sa kabuuang pampamilihang halaga ng lahat ng tapos na produkto at serbisyo na ginawa sa loob ng isang takdang panahon sa loob ng isang bansa.

Paraan ng Pagsukat ng GNP

1. **Expenditure Approach**
2. **Income Approach**

1. Expenditure Approach

– batay sa halagang ginastos *sapaglikha ng produkto o serbisyo*.

Ang formula sa pagkuwenta ng Gross National Income sa pamamaraan batay sa paggasta o expenditure approach ay: $GNI = C + I + G + (X - M) + SD + NFIFA$

2. Income Approach

a. sahod na ibinabayad sa mga mangagawa mula sa ibinibigay na serbisyo nito sa sambahayan.

b. **Net Operating Surplus** – tinubo ng mga korporasyong pribado at pag-aari at pinatatakbo ng pampamahalaan at iba pang mga negosyo

c. **Depresasyon** – pagbaba ng halaga ng yamang pisikal bunga ng pagkaluma bunga ng tuloy tuloy na paggamit paglipas ng panahon.

d. Di-tuwirang buwis – Subsidya

1. **Di-tuwirang buwis** – kabilang dito ang sales tax, custom duties, lisensiya at iba pang di-tuwirang buwis.

2. **Subsidya** – salaping binabalik at binabayaran ng pamahalaan nang hindi tumatanggap ng kapalit na produkto o serbisyo. Isang halimbawa nito ang pag-ako ng pamahalaan sa ilang bahagi ng bayarin ng mga sumasakay sa Light Rail Transit.